

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku W. J. i J. J.
przy uczestnictwie Gminy G., Skarbu Państwa - Starosty Powiatu [...],
S. D. (pierwszy), L. D., J. M., M. M., T. P., R. P., D. Z., A. K., A. G., A. D., I. D.,
E. B., K. W.-R., B. P., I. B. i S. D. (drugi)
o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki D. Z.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 20 grudnia 2017 r., sygn. akt II Ca [...],

1) przyjmuje do rozpoznania skargę kasacyjną w części odnoszącej się do oddalenia apelacji w zakresie zaskarżającym rozstrzygnięcie o stwierdzeniu zasiedzenia nieruchomości położonej w C. o powierzchni 1,1952 ha, działka nr [...], dla której Sąd Rejonowy w K. prowadzi księgę wieczystą [...] oraz orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego,

2) odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej w pozostałej części,

3) pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację uczestniczki D. Z. od postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 23 listopada 2016 r., którym stwierdzono nabycie przez W. J. i J. J. na zasadzie małżeńskiej wspólności ustawowej własności nieruchomości położonej w C. o powierzchni 1,1951 ha, oznaczonej jako działka nr [...], dla której prowadzona jest księga wieczysta KW nr [...] oraz własności nieruchomości położonej w C. o powierzchni 0,1599 ha, oznaczonej jako działka nr [X.], dla której nie jest urządzona księga wieczysta - przez zasiedzenie z dniem 2 października 2005 r.

Skargę kasacyjną od powyższego postanowienia w całości złożyła uczestniczka D. Z.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – skargę kasacyjną w części dotyczącej rozstrzygnięcia o stwierdzeniu zasiedzenia nieruchomości położonej w C. o powierzchni 0,1599 ha, oznaczonej jako działka nr [X.], dla której nie jest urządzona księga wieczysta z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy przytoczono i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., i przyjmuje skargę do rozpoznania, jeżeli jest wykazana przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W przedstawionej skardze oparto się na przyczynach oznaczonych jako wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) i oczywista zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) w zasadzie powinno spełniać wymagania przewidziane dla zagadnienia prawnego przedstawianego w oparciu o art. 390 § 1 k.p.c. przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 – nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 – nie publ.). Wątpliwości muszą pozostawać w związku z rozstrzygnięciem sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy jednak postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 – nie publ.). Niezbędne jest wskazanie wprost przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości oraz różnych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Nie można ich zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, bądź w wypadku rozstrzygnięcia problemu wykazania, że zachodzą podstawy do jego zmiany bądź modyfikacji.

Skarżąca przedstawiła dwa zagadnienia w formie pytań:

(1) czy współspadkobierca właściciela nieruchomości, który został wywłaszczony a nieruchomość mimo wywłaszczenia na rzecz Skarbu Państwa nie

została wykorzystana zgodnie z celem wskazanym w decyzji o wywłaszczeniu w wymaganym terminie, jako podmiot posiadający roszczenie o zwrot nieruchomości (ekspektatywę nabycia prawa własności), może swoim działaniem (czynnością) doprowadzić do przerwania terminu zasiedzenia?

(2) czy brak możliwości skutecznego złożenia wniosku o zwrot wywłaszczonej nieruchomości, z uwagi na obowiązywanie przepisów uniemożliwiających odzyskanie wywłaszczonych nieruchomości przez każdego ze spadkobierców osoby, której odjęto prawo własności i brak możliwości podjęcia przez każdego ze spadkobierców czynności przerywających bieg terminu zasiedzenia, stanowi o zawieszeniu biegu terminu zasiedzenia wskutek zaistnienia stanu siły wyższej (art. 175 k.c. w zw. z art. 121 pkt 4 k.c.) ?

Istota powyższych zagadnień dotyczy możliwości przerwania lub zawieszenia biegu terminu prowadzącego do zasiedzenia nieruchomości, które aktualizowałyby się wyłącznie w wypadku, gdyby wykonywanie posiadania samoistnego prowadzącego do zasiedzenia dotyczyło Skarbu Państwa lub Gminy G.. Tymczasem stwierdzenie zasiedzenia nastąpiło na rzecz części spadkobierców wywłaszczonych współwłaścicieli, którzy mimo pozbawienia tytułu własności nie wydali nieruchomości i utrzymali ich posiadanie. Ich władanie miało charakter samoistny i nie zostało przerwane żadną akcją zaczepną skarżącą (jej poprzedników prawnych), skutkującą przerwaniem biegu przedawnienia. Okoliczności i zarzuty dotyczące niespełnienia przesłanek przerwania biegu terminu w oparciu o art. 175 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. zostały wyczerpująco i przekonująco przedstawione przez Sąd drugiej instancji, stąd brak podstaw do przyjęcia, że występuje w tym zakresie zagadnienie prawne wymagające wypowiedzi Sądu Najwyższego. Podobnie ocenić należy problem dotyczący zawieszenia biegu terminu zasiedzenia wskutek zaistnienia stanu siły wyższej (art. 175 k.c. w zw. z art. 121 pkt 4 k.c.). W uchwale z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07 Sąd Najwyższy wskazał, że o stanie równym zawieszeniu wymiaru sprawiedliwości można mówić wówczas, gdy warunki ustrojowe i stan prawny nie tylko czynił niemożliwym dochodzenie roszczenia ze względu na niedostępność środków prawnych, ale również wówczas, gdy ze względu na powszechną praktykę stosowania obowiązujących przepisów nie było realnych

szans uzyskania korzystnego dla uprawnionego rozstrzygnięcia. Przesłanki te były przedmiotem wielokrotnych wypowiedzi Sądu Najwyższego (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 października 2008 r., II CSK 241/08, OSNC-ZD 2010, nr 1, poz. 2, z dnia 11 grudnia 2013 r., IV CSK 184/13, z dnia 18 maja 2017 r., III CSK 221/16, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2017 r., V CSK 642/16, z dnia 31 stycznia 2018 r., I CSK 195/17). Stanowisko Sądu drugiej instancji jest zgodne z tą interpretacją, a skarżąca nie wykazała podstaw uzasadniających jej zmianę lub modyfikację.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego do skutecznego powołania w skardze przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistej zasadności skargi, konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Nie może budzić wątpliwości kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu tak znacznym, że nakazującym uwzględnienie skargi. Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym – jego zdaniem – Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia. Uzasadnienie skargi w tej części nie jest dostatecznie przekonujące i nie potwierdza istnienia wskazanej przyczyny kasacyjnej. W odniesieniu do części argumentów zachowuje aktualność stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione wyżej.

Z tych względów Sąd Najwyższy w przedstawionym zakresie, tj. odnoszącym się do rozstrzygnięcia o stwierdzeniu zasiedzenia nieruchomości położonej w C. o powierzchni 0,1599 ha, oznaczonej jako działka nr [X.], dla której nie jest urządzona księga wieczysta, odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

aj

[aw]